

Different components of readiness for professional activity are considered, both from the psychological and pedagogical point of view, as well as from the methodology of teaching foreign languages. The variability and personal orientation of modern education require changes in the theory and methodology of teaching a foreign language in secondary schools, changes in the technology of teaching at all levels.

The share of techniques that contribute to the formation of practical skills for finding and analyzing information, self-study, self-organization, experience of responsible choice and behavior, formation of value orientations is increasing. In this regard, the range of requirements for a foreign language teacher, defined not only by qualifications, but also by changes in society, is growing, and in practice it is becoming increasingly difficult to meet these requirements. Requirements for a foreign language teacher in the framework of modern school development are defined.

The basic directions and components of professional training of the future foreign language teacher are outlined, taking into account the general components of teacher training and the psychological and pedagogical basis. The necessity of research of peculiarities of organization of continuous professional training of a foreign language teacher is emphasized.

Key words: continuing education, readiness for professional activity, components of readiness, foreign language teacher.

УДК 377:159

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2019.71.29>

Каніус О. С.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА

Аналізується актуальна педагогічна проблема використання технології контекстного навчання в процесі формування професійної суб'єктності майбутніх офіцерів Збройних Сил України під час навчання у вищих військових навчальних закладах, пошуку шляхів реалізації контекстного підходу до її формування з використанням потенціалу контекстного підходу до організації освітньо-виховного процесу.

Акцентовано увагу на потребі пошуку шляхів індивідуалізації освітнього процесу та забезпеченні умов самореалізації курсанта як військового професіонала та особистості на різних етапах службової діяльності, позаяк очікуваним результатом вищої військової освіти щодо майбутніх офіцерів є формування професійної суб'єктності, безпосереднім проявом якої є готовність бути повноправним суб'єктом, сприймати суб'єктність інших військовослужбовців, цілеспрямовано її формувати і транслювати у своїй діяльності та спроможність майбутнього офіцера адекватно вирішувати актуальні проблемні питання, притаманні військам.

Узагальнено переваги контекстного підходу до організації освітньо-виховного процесу у вищому військовому навчальному закладі, до яких віднесено суттєвий потенціал у формуванні як знань, умінь і навичок, так і професійно значущих якостей, що складають професійну компетентність фахівця відповідно до актуальних потреб, забезпечення трансформації освітньо-виховної діяльності у професійну сферу, сприяння розвитку професійного мислення курсанта через визначення конкретної професійно-орієнтованої мети навчання, оперативне реагування на реальні потреби військово-професійної діяльності офіцера через внесення змін та корегування змісту програм навчальних дисциплін з урахуванням вимог професії.

Визначені складники контекстного підходу, які є найбільш доцільними для використання у освітньо-виховному процесі вищого військового навчального закладу під час формування професійної суб'єктності майбутнього офіцера: побудова контекстного освітньо-виховного середовища вищого військового навчального закладу, квазіпрофесійна діяльність курсанта та аналіз проблемних ситуацій військово-професійної діяльності.

Ключові слова: курсант, майбутній офіцер, суб'єкт, контекст, контекстний підхід, освітньо-виховний процес, вищий військовий навчальний заклад.

Професійна підготовка фахівців та майбутніх офіцерів одним із пріоритетних завдань визначає опанування тими, хто навчається, практичними механізмами вирішення актуальних завдань професійної діяльності. Розділяючи погляди Т. Дмитренко на питання професіоналізму фахівця, до складників якого науковець відносить «володіння спеціальними знаннями про цілі, зміст, об'єкти, предмети і засоби праці; володіння спеціальними вміннями і навичками на підготовчому, виконавчому та підсумковому етапах діяльності; оволодіння спеціальними властивостями особистості та характеру, що дозволяє здійснювати процес і отримувати прогнозовані результати» [7]. Досвід підготовки майбутніх офіцерів вказує на актуальну потребу пошуку дієвих механізмів забезпечення практично орієнтованої військово-професійної спрямованості організації освітньо-виховного процесу у вищих військових навчальних закладах, позаяк «навчальна діяльність передбачає розвинену пізнавальну мотивацію, тоді як практична – професійну» [5, с. 37–38].

Одним зі шляхів вирішення обумовленої проблеми є використання потенціалу контекстного підходу до побудови освітньо-виховного процесу ВВНЗ з урахуванням професійної спрямованості освітньо-виховної діяльності до поступової адаптації майбутніх офіцерів через академічну до військово-професійної діяльності.

Метою статті є аналіз можливостей використання технології контекстного навчання в процесі формування професійної суб'єктності майбутніх офіцерів Збройних Сил України під час навчання у вищих військових навчальних закладах, шляхів реалізації контекстного підходу до її формування, оскільки означене

актуальне питання ще не має достатнього теоретичного, методологічного та методичного обґрунтування в педагогічній науці.

Теоретико-методологічною основою контекстного підходу до підготовки фахівців у вищій школі є теорія діяльності (С. Виготський, С. Рубінштейн та інші), основними напрямками дослідження питання впровадження контекстного підходу є: концептуальні аспекти контекстного підходу (А. Вербицький, В. Калашников, Н. Лаврентьєва, М. Левківський), використання потенціалу контекстного підходу до організації освітньо-виховного процесу (А. Воронін, Ю. Калугін, О. Ковтун, В. Кругліков); психологічні основи контекстного навчання (Т. Дубовицька, І. Жукова), контекстний підхід у підготовці фахівців (Н. Бакшаєва, М. Жалдак, В. Желанова, І. Жукова, С. Качалова, С. Сворцова, О. Хомік).

Спільним для науковців є визнання серед переваг контекстного підходу забезпечення сформованості як знань, умінь і навичок, так і професійно значущих якостей, що складають професійну компетентність фахівця, а контекстним є «таке навчання, в якому на мові наук за допомогою всієї системи традиційних і нових педагогічних технологій у формах навчальної діяльності, все більше спрямованих до форм професійної діяльності, динамічно моделюється предметний і соціальний зміст професійної праці. Тим самим забезпечуються умови трансформації навчальної діяльності студента у професійну діяльність фахівця» [1].

Реалізація контекстного підходу в освітній та первинній військово-професійній діяльності майбутніх офіцерів у ВВНЗ відбувається через насичення змісту професійної підготовки курсантів навчальними дисциплінами, темами та окремими навчальними питаннями, в основі яких є досвід та практика виконання службово-бойових завдань офіцерами, що актуалізує потребу пошуку шляхів їх вирішення, сприяє формуванню готовності та здатності до виконання військово-професійних завдань.

Моделювання змісту майбутньої професійної діяльності офіцера в освітньо-виховному просторі ВВНЗ із використанням технологій контекстного навчання, які є «поліваріативними, гнучкими, забезпечують високий рівень мотивації до професійної діяльності, розвиток професійного мислення, пізнавальну самостійність студентів, відповідальність за прийняті рішення» [3], сприяє формуванню його здатностей до становлення активної суб'єктної позиції як основи професійної суб'єктності майбутнього офіцера.

Зміст контекстного навчання, згідно О. Ковтун, базується на логіці навчального предмета як консервованого минулого наукового знання та на логіці майбутньої професійної діяльності. Зміст навчання, на думку науковця, проектується не як навчальний предмет, а як предмет навчальної діяльності, що послідовно трансформується у предмет діяльності професійної [9].

Як зазначає С. Сворцова, ефективність реалізації контекстного підходу забезпечується впровадженням активних форм організації освітньої діяльності, серед яких науковець виокремлює практичні заняття з елементами дискусії, рольові та імітаційні ігри, моделювання майбутньої професійної діяльності, аналіз конкретних професійних ситуацій [10, с. 89].

Реалізація потенціалу активних форм навчання здійснюється з урахуванням практико-орієнтованого характеру підготовки майбутніх офіцерів через упровадження компетентнісного підходу до змісту їх професійної підготовки, що відбувається з урахуванням професійного контексту та є визначальним для всього процесу підготовки, позаяк формує вимоги до побудови освітньо-виховного середовища ВВНЗ як середовища контекстного типу, визначає зміст взаємодії між його учасниками як суб'єктами освітньо-виховної та військово-професійної діяльності.

Погоджуючись із В. Калашниковим та А. Маджугою, які освітнє середовище контекстного типу визначають як сукупність методів і прийомів організації освітньої діяльності, що ґрунтується на методології контекстного підходу [8, с. 36], автор розділяє погляди науковців, які серед характеристик освітнього середовища контекстного типу виокремлюють наступні: врахування принципу контекстного підходу; широке використання методу моделювання контекстів; підвищення рефлексивності освітньої діяльності; використання підручника (навчально-методичного посібника) контекстного типу; орієнтування на розвиток особистості в крос-культурному контексті [8, с. 40], зазначаючи, що створення освітнього середовища контекстного типу забезпечує оптимальні умови для формування ключових компетенцій у будь-якій сфері людської життєдіяльності, що, на думку науковців, відповідає вимогам сьогодення.

Визначаючи освітньо-виховне середовище ВВНЗ як сукупність основних елементів ВВНЗ, територію, де розташований навчальний заклад, що є одночасно освітнім простором та місцем виконання завдань військової служби та військових ритуалів із військово-професійним тематичним наповненням та естетичним насиченням символами служіння українському народові; військові полігони як місце набуття практичних навичок курсантами, автор зазначає, що за своєю сутністю воно є контекстно орієнтованим, позаяк із першого дня перебування курсанта передбачає спільне з іншими суб'єктами освітньо-виховного процесу, до яких автор відносить адміністративно-командний склад (керівництво ВВНЗ, офіцерів відділів, відділень та служб, начальників факультетів, командирів навчальних курсів та курсових офіцерів), науково-педагогічних працівників, навчальні курси та групи курсантів та окремих курсантів виконання завдань військової служби у поєднанні з освітньою діяльністю.

Перебування курсанта в освітньо-виховному середовищі ВВНЗ дозволяє майбутньому офіцеру усвідомити та схвалити специфічні особливості культури військової діяльності, набути досвіду виконання завдань військової служби офіцером, сприяє сприйняттю суб'єктності інших осіб через обмін цінностями та проникнення в їхній суб'єктний простір.

Таким чином, освітньо-виховне середовище ВВНЗ є контекстним середовищем, в якому відбувається імітація майбутньої професійної діяльності курсантів як військовослужбовців та як офіцерів через створення моделі військово-професійної діяльності. На основі суб'єкт-суб'єктної взаємодії через взаємний обмін смислами між суб'єктами освітньо-виховного процесу ВВНЗ, що відбувається через комунікацію та діяльність в умовах професійно орієнтованого середовища ВВНЗ, відбувається формування суб'єктного простору особистості майбутнього офіцера як основи його професійної суб'єктності.

Основними видами діяльності курсанта під час навчання у ВВНЗ є навчальна та військово-професійна. Військово-професійна діяльність майбутнього офіцера через створені особливі умови освітньо-виховного середовища ВВНЗ поєднує в собі два взаємодоповнюючих складники: курсант як військовослужбовець виконує обов'язки військової служби відповідно до посади, яку обіймає (курсант, командир відділення чи командир навчальної групи), що співвідноситься з функціональними обов'язками сержантсько-старшинського складу Збройних Сил України і одночасно виконує окремі елементи, притаманні функціональним обов'язкам офіцерського складу, тобто його діяльність є квазіпрофесійною.

На думку А. Вербицького, квазіпрофесійна діяльність – «таке практико-орієнтоване навчання, яке здійснюється шляхом моделювання цілісних фрагментів педагогічної діяльності, оволодіння вміннями розв'язувати професійні задачі в реальному освітньому процесі в закладах вищої освіти, тобто передбачає створення контексту майбутньої педагогічної праці» [4]/ Н. Бекузарова, характеризуючи квазіпрофесійну діяльність, зазначає, що вона «базується на методиці контекстуального моделювання як цілеспрямованого оперування контекстом», а її сутність полягає в тому, що вона відбувається в реальних умовах і забезпечує єдність окреслених контекстів [2, с. 114].

Квазіпрофесійна діяльність майбутнього офіцера в освітньо-виховному просторі ВВНЗ є імітацією його майбутньої професійної діяльності як офіцера через моделювання умов, змісту, особливостей та з урахуванням вимог до офіцера як військовослужбовця, як управлінця та як фахівця окремого напрямку діяльності, забезпечуючи суб'єктивне сприйняття та усвідомлення майбутніми офіцерами професійного досвіду та моделей поведінки через вирішення проблемних ситуацій.

Проблемна ситуація, як зазначає А. Вербицький, це реальна чи описана будь-якою мовою сукупність об'єктивних обставин та умов, що вміщує суперечність. Усвідомлення особистістю включеної у цю ситуацію суперечності призводить до появи у неї потреби в нових знаннях, інформації, яка дає можливість вирішити суперечність [6, с. 68].

Розв'язання проблемних ситуацій під час навчання у ВВНЗ дозволяє майбутньому офіцеру відтворити в навчальній діяльності процеси і контексти майбутньої професійної діяльності як офіцера, забезпечує формування цілісної системи професійних знань та вмінь для успішної реалізації майбутніх посадових компетенцій, позаяк проблема професійна ситуація містить можливість розгортання змісту підготовки в його динаміці, дозволяє спроектувати систему інтелектуальних та соціальних відносин суб'єктів освітнього процесу та є об'єктивною передумовою зародження мислення студента [3, с. 61].

Під час розробки проблемних ситуацій для професійної підготовки майбутнього офіцера та формування його професійної суб'єктності необхідним вбачається вироблення чітких критеріїв сфер професійної діяльності офіцера, до яких автор відносить наступні:

- 1) сфера управлінських компетенцій, що визначається рівнем посади та вимогами до неї;
- 2) сфера професійних обов'язків (повсякденна життєдіяльність, підготовка до виконання службово-бойових завдань та безпосереднє їх виконання);
- 3) сфера особистісно-професійного зростання та самореалізації у професії (підвищення рівня професійної майстерності, самоосвіта, самовдосконалення, самовиховання).

З урахуванням того факту, що розв'язання проблемних ситуацій має відтворювати логіку реалізації конкретних функцій військово-професійної діяльності офіцера, оптимальним механізмом розробки проблемних ситуацій вбачається комплекс ситуаційних завдань як один із варіантів кейс-методу. На основі досвіду виконання офіцерами службово-бойових завдань, аналізу проблемних питань ухвалення управлінського рішення та успішного управління соціально-психологічними процесами у підпорядкованих військових колективах. Під час групових та практичних занять курсанту пропонується до розгляду конкретна проблемна ситуація, в якій він повинен з позиції офіцера запропонувати власний варіант її вирішення.

Ситуаційні завдання для курсантів доцільно поділяти на три блоки. До першого блоку автор відносить проблемні ситуації повсякденної життєдіяльності та управління підрозділом під час виконання завдань повсякденної життєдіяльності. Під час вироблення власного варіанту вирішення проблемної ситуації в зазначеному блоці ситуаційних завдань курсант повинен в повній мірі знати вимоги керівних документів, що регламентують організацію повсякденної життєдіяльності військових колективів, обов'язки офіцера під час її здійснення та оволодіння методикою організації та проведення заходів бойової, індивідуальної, національно-патріотичної підготовки особового складу, основами управління, розумінням принципів протікання внутрішньо-колективних процесів. Вирішення завдань першого блоку дозволяє майбутньому офіцеру засвоїти способи раціональної службової діяльності та перенести знання та набутий досвід виконання обов'язків військової служби на ситуації, де є можливим використання сформованих під час навчання у ВВНЗ моделей поведінки.

До другого блоку доцільно віднести ситуаційні завдання на основі проблемних ситуацій виконання обов'язків офіцера під час залучення підрозділу до бойових дій. Крім вимог до знань та вмінь курсанта, зазначених у першому блоці, у цьому випадку майбутній офіцер повинен враховувати вимоги бойової обстановки, рівень ризиків та загроз, їй притаманних, та усвідомлювати відповідальність за помилкове рішення. Розв'язання таких завдань майбутніми офіцерами потребує сформованості у них професійних знань, психолого-педагогічних умінь і навичок, здатності до адекватного оцінювання ситуації та ухвалення управлінського рішення з урахуванням значно більшого обсягу факторів впливу на нього порівняно з ситуаціями повсякденної життєдіяльності. Вирішення ситуаційних завдань, що віднесені до зазначеного блоку, не є можливим механічним перенесенням засвоєних управлінських чи поведінкових стратегій як моделей поведінки у схожих ситуаціях, потребують здійснення продуктивного аналізу ситуації, врахування значної кількості чинників, що впливають на неї, та творчого використання набутих професійних знань та вмінь.

До третього блоку автор відносить ситуаційні завдання службово-бойової діяльності офіцера, які не передбачають одного варіанту його вирішення, є проблемними через відсутність готових шаблонів діяльності. Свідоме конструювання ситуаційного завдання з уведенням у вихідні дані не повної інформації, поєднання декількох взаємовиключних факторів, корегування завдання під час пошуку варіантів його розв'язання курсантом потребують пошуку індивідуального нешаблонного рішення чи розробки декількох варіантів вирішення ситуаційного завдання. Цей підхід спонукає курсанта до свідомої активності у пошуку додаткової інформації та її аналізу, створює умови для вироблення алгоритму розгортання діяльності у процесі її вирішення через аналіз, рефлексію, моделювання та прогнозування.

Вироблення індивідуального варіанту вирішення ситуаційного завдання, крім використання власного досвіду виконання обов'язків військової служби та знання вимог до її організації, потребує від курсанта сформованих вмінь порівняння та узагальнення нових фактів, критичного їх осмислення, оперативного реагування на зміни в обстановці, формулювання висновків, вироблення індивідуальних способів діяльності в конкретних ситуаціях та механізму оцінювання отриманих результатів, що сприяє самотивуванню особистості майбутнього офіцера до самовдосконалення, корекції особистих та професійних рис та якостей, активізує навчальну діяльність, підсилює внутрішню мотивацію щодо засвоєння знань та підвищує інтерес до майбутньої професійної діяльності.

Формування професійної суб'єктності майбутніх офіцерів при реалізації контекстного підходу до організації освітньо-виховної діяльності у ВВНЗ реалізується у чітко обумовленій умовами організації контекстного освітньо-виховного середовища, логічній послідовності, яку автор трактує як етапи формування професійної суб'єктності майбутніх офіцерів.

Перший етап – адаптаційний (навчальна діяльність, первинна військово-професійна діяльність), що відповідає першому-другому курсам навчання у ВВНЗ). Під час першого етапу переважають навчальні дисципліни циклу загально-військової підготовки, гуманітарної та природничо-наукової спрямованості. Цей етап характеризується процесом адаптації курсантів до вимог освітньо-виховної діяльності у ВВНЗ, сприйняттям та схваленням вимог до навчання та виконання обов'язків військової служби, формуванням суб'єктної готовності та суб'єктної адаптації до них. Інтеграція обумовлених складників, відсутність у більшості курсантів досвіду виконання обов'язків військової служби та досвіду самоорганізації обумовлюють поведінку курсантів, визначальними ознаками якої є пристосування та орієнтація на результат. Активність у діяльності є ситуативною та обумовленою вимогами ВВНЗ, що сприяє актуалізації його навчальної суб'єктності.

Сприйняття та схвалення особливостей навчальної та первинної військово-професійної діяльності сприяє з'ясуванню суб'єктного потенціалу та усвідомленню курсантом потреби розвитку власної суб'єктності через самопізнання себе в новій соціальній ролі як військовослужбовця та майбутнього офіцера, що дозволяє визначити зазначений етап як етап становлення особистісної суб'єктності курсанта.

Другий етап – навчально-професійний (навчальна діяльність, військово-професійна діяльність як курсанта та квазіпрофесійна діяльність як офіцера), що відповідає третьому курсу навчання у ВВНЗ. Під час цього етапу переважають навчальні дисципліни загально-професійної та військово-професійної підготовки. Зазначений етап характеризується формуванням цінностей військово-професійної діяльності, зміною пріоритетності професійних інтересів над особистими. Активність змінюється з ситуативної на осмислену та спрямовується на опанування основами професійної компетентності. Квазіпрофесійна діяльність як офіцера сприймається як провідна. Формуються навички планування навчальної та військово-професійної діяльності, навички співробітництва, які сприяють формуванню суб'єктного досвіду та суб'єктної професійної позиції, що етап дозволяє визначити як етап становлення професійної суб'єктності.

Третій етап – суб'єктно-професійний (навчальна діяльність фахово орієнтована, виконання обов'язків офіцера, стажування на офіцерських посадах, четвертий-п'ятий курси навчання у ВВНЗ). Навчальні дисципліни винятково військово-спеціальної підготовки. Етап характеризується орієнтацією курсанта на засоби здійснення професійної діяльності, відбувається аналіз норм професійної діяльності, курсант як суб'єкт визначає свою позицію щодо них. Активність має свідомий та інтегрований характер, діяльність характеризується співпрацею та потребою у міжсуб'єктному спілкуванні. Формується досвід виконання обов'язків офіцера та реалізуються компоненти суб'єктного досвіду. Відбувається рефлексивне усвідомлення результатів діяльності. Спрямування майбутнього офіцера на реалізацію своїх психічних, особистісних ресурсів для

розв'язання завдань військової служби, прагнення до самореалізації та самоактуалізації у професії дозволяє цей етап визначити як етап розвитку його професійної суб'єктності.

Висновки. Серед складників контекстного підходу, які автор виокремлює як найбільш доцільні для використання в освітньо-виховному процесі ВВНЗ під час формування професійної суб'єктності майбутнього офіцера, визначено наступні: побудова контекстного освітньо-виховного середовища ВВНЗ, квазіпрофесійна діяльність курсанта та аналіз проблемних ситуацій військово-професійної діяльності.

Контекстний підхід, забезпечуючи трансформації освітньо-виховної діяльності у професійну сферу, сприяє розвитку професійного мислення курсанта через визначення конкретної професійно-орієнтованої мети навчання, оперативне реагування на реальні потреби військово-професійної діяльності офіцера через внесення змін та корегування змісту програм навчальних дисциплін з урахуванням вимог професії.

Під час навчальних занять на основі діалогічного спілкування як основи суб'єкт-суб'єктної взаємодії через моделювання майбутньої професійної діяльності та постійного зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та курсантом забезпечується формування його готовності до ухвалення виваженого управлінського рішення, активності та ініціативи у пошуку варіантів розв'язання нетипових ситуацій професійного спрямування, що є складником формування професійної суб'єктності майбутнього офіцера.

Подальші перспективи дослідження полягають у розробці методики формування та розвитку професійної суб'єктності майбутніх офіцерів під час навчання у вищих військових навчальних закладах із використанням потенціалу контекстного підходу.

Використана література:

1. Бакшаева Н. А. Развитие познавательной и профессиональной мотивации студентов педагогического вуза в контекстном обучении : дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Москва, 1997. 278 с.
2. Бекузарова Н. В., Ермолович Е. В. Квазіпрофесійний характер смешанного обучения в педагогической магистратуре. *Высшее образование в России*, 2012. № 10. С. 111–116.
3. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход : метод. пособие. Москва : Высш. шк., 1991. 207 с.
4. Вербицкий А. А. Ермакова О. Б. Школа контекстного обучения как модель реализации компетентного подхода в общем образовании. *Педагогика*. 2009. № 2. С. 12–18.
5. Вербицкий А. А. Компетентностный подход и теория контекстного обучения : М-лы к 4-му заседанию методол. семинара 16 ноября 2004 г. Москва : ИЦПКПС, 2004. 84 с.
6. Вербицкий А. А. О механизме разрешения проблемной ситуации посредством контекстуального моделирования. *Вестник ВГТУ*. 2012. № 10–2. С. 68–71.
7. Дмитренко Т. А. Профессионально-ориентированные технологи. *Высшее образование в России*. 2003. № 3. С. 159–161.
8. Калашников В. Г., Маджуга А. Г. Стратегия здоровьесбережения в образовательной среде контекстного типа. *Вестник ЯГУ им. М. К. Аммосова*, 2010. № 5. С. 34–44.
9. Ковтун О. В. Контекстний підхід як методологічний концепт формування професійно-мовленнєвої діяльності майбутніх авіаційних операторів. *Вища освіта України*. Дод. 4. Т. V (23). 2010. С. 459–468.
10. Скворцова С. О. Контекстне навчання як технологія формування професійної компетентності вчителя математики. *Вісник Черкаського університету. Серія: педагогічні науки*. Ч. I. Черкаси, 2010. Вип. 191. С. 127–132.

References:

1. Bakshaeva N. A. (1997). Razvytye poznavatelnoi y professyonalnoi motyvatsyy studentov pedahohycheskoho vuza v kontekstnom obuchenyy [Development of cognitive and professional motivation of students of pedagogical university in context training]. *Candidate's thesis*. Moskva : MosDU [in Russian].
2. Bekuzarova N. V. & Ermolovych E. V. (2012). Kvizyprofessyonalnyi kharakter smeshannogo obucheniya v pedahohycheskoi mahystrature [Quasi-professional nature of blended learning in pedagogical master's degree] *Vyssee obrazovanye v Rossyy*, 10, 111–116 [in Russian].
3. Verbytskyi A. A. (1991). *Aktyvnoe obuchenye v vysshei shkole: kontekstnyi podkhod* [Active learning in higher education: contextual approach]. Moskva : Vyssh. shk. [in Russian].
4. Verbytskyi A. A. & Ermakova O. B. (2009). Shkola kontekstno ho obucheniya kak model realizatsyy kompetentnosnoho podkhoda v obshchem obrazovanyu [School of contextual education as a model of realization of competence approach in general education]. *Pedahohyka*, 2, 12–18 [in Russian].
5. Verbytskyi A. A. (2004). Kompetentnostnyi podkhod y teoriya kontekstnoho obucheniya [Competency approach and theory of context learning]. *M-ly k 4-mu zasedaniyu metodol. semynara*, 1, 81–84 [in Russian].
6. Verbytskyi A. A. (2012). O mekhanyzme razresheniya problemnoi sytuatsyy posredstvom kontekstualnoho modelyrovaniya [On the mechanism of solving a problem situation through contextual modeling]. *Vestnyk VHTU*, 10–2, 68–71 [in Russian].
7. Dmytrenko T. A. (2003). Professyonalno-oryentirovannyye tekhnolohyy [Professionally oriented technologists]. *Vyssee obrazovanye v Rossyy*, 3, 159–16 [in Russian].
8. Kalashnykov V. H. & Madzhuha A. H. (2010). Stratehiya zdorovesberezheniya v obrazovatelnoi srede kontekstnoho typu [Health Saving Strategy d educational context context type]. *Vestnyk YaHU ym. M. K. Ammosova*, 5, 34–44 [in Russian].
9. Kovtun O. V. (2010). Kontekstnyi pidkhid yak metodolohichniy kontsept formuvanniya profesiino-movlenniyevoi diialnosti maibutnix aviatsiinykh operatoriv [Contextual approach as a methodological concept for the formation of professional and speech activity of future aviation operators]. *Iyshcha osvita Ukrainy*, 23, 459–468 [in Ukrainian].
10. Skvortsova S. O. (2010). Kontekstne navchanniya yak tekhnolohiia formuvanniya profesiinoi kompetentnosti vchytelia matematyky [Contextual learning as a technology of formation mathematical teacher's professional competence]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu*, 191, 127–132 [in Ukrainian].

Kapinus O. S. The use of contextual learning technology in shaping the future subject officer's professional personality

The article analyzes the actual pedagogical problem of using contextual learning technology in the process of forming the professional subjectivity of future officers of the Armed Forces of Ukraine during training in higher military educational establishments, finding ways to implement a contextual approach to its formation using the potential of a contextual approach to the organization of educational process.

Emphasis is placed on the need to find ways to individualize the educational process and to provide the conditions for self-realization of the cadet as a military professional and personality at different stages of service, since the expected result of higher military education for future officers is the formation of professional subjectivity, the direct manifestation of which is the proper manifestation of being object, perceive the subjectivity of other servicemen, purposefully form and translate it in their activities and the ability of the future officer adequately addresses the pressing issues inherent in the troops.

The advantages of the contextual approach to the organization of educational process in higher military education are summarized, which include significant potential in the formation of both knowledge, skills and professionally important qualities that make up the professional competence of a specialist in accordance with current needs, ensuring transformation – educational activities in the professional field, promoting the development of professional thinking of the cadet through the definition of a specific vocational-oriented learning goal, prompt response. I need real military officer professional activities by amending and correcting the content of programs of training courses to meet the requirements of the profession.

The components of the contextual approach that are most appropriate for use in the educational process of a higher military educational establishment during the formation of professional subjectivity of a future officer are identified: construction of a contextual educational environment of a higher military educational institution, quasi-professional analysis of situational problems professional activity.

Key words: cadet, future officer, subject, context, contextual approach, educational process, higher military education.

УДК 378.1:34

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2019.71.30>

Келемен Р. Ю.

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ІЗ ПРАВОЗНАВСТВА ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В умовах сьогодення існує гостра необхідність у радикальній трансформації соціальної юриспруденції та реалізації принципово нових підходів до здійснення фахової підготовки майбутніх молодших спеціалістів з правознавства. Оптимальним шляхом для реалізації такого завдання є спрямованість вектора правничої освіти до професійного навчання майбутніх молодших спеціалістів з правознавства засобами інтерактивних технологій, детермінуючи їхню здатність до відтворення норм і правил юридичної професії. Заклад освіти юридичного профілю як інструмент змін, індикатор правового життя держави в умовах сьогодення отримує замовлення на правознавця, здатного успішно й ефективно вирішувати професійні завдання будь-якого рівня складності.

У статті розкрито сучасну ситуацію розвитку юридичної освіти в умовах зростаючих вимог до сучасного фахівця. Сукупність спеціальних педагогічних заходів, спрямованих на формування професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів з правознавства у процесі фахової підготовки засобами інтерактивних технологій, є структурно-функціональною моделлю, яка відображає цілісний, поліструктурний та синергійний характер юридичного освітнього процесу. Розроблена й науково обґрунтована модель містить мету та завдання, принципи, зміст, компонентну структуру феномену, який досліджується, педагогічні умови, зміст, форми й методи підготовки майбутніх правників; критерії та рівні професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів з правознавства та кінцевий результат – сформованість професійної компетентності.

Результат реалізації авторської моделі як фундаментальної стратегії змін, глибоке осмислення та розв'язання проблеми формування професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів з правознавства у процесі фахової підготовки засобами інтерактивних технологій надає можливість створити оптимальне освітнє середовище формування та розвитку сучасного правника-професіонала.

Ключові слова: підготовка майбутніх молодших спеціалістів з правознавства, інтерактивні технології, структурно-функціональна модель, професійна компетентність, педагогічне моделювання.

Обґрунтування теоретичних основ досліджуваного процесу, потенційних можливостей інтерактивних технологій, змісту, структури професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів з правознавства (далі – МСП) в освітньому середовищі закладів юридичної освіти уможливили розробку педагогічної моделі, яка є сукупністю пов'язаних за змістом і термінами ресурсів, спрямованих на формування професійної компетентності майбутніх МСП; поєднує теоретичне і практичне навчання; є наскрізною, що застосовується протягом усього періоду навчання.

Метою статті є розгляд структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх молодших спеціалістів із правознавства засобами інтерактивних технологій.

Аналіз моделювання процесу підготовки майбутніх МСП засобами інтерактивних технологій вимагає визначення змісту поняття «модель», яким автор буде оперувати в межах дослідження. У його розумінні